

УДК 801.73.0

*Стаття надійшла до редакції [Article received/**Статья поступила в редакцию] – 14.06.2018 р.**Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism / Проверено на плагиат] – 15.06.2018 р.**Оригінальність тексту [The originality of the text / Оригинальность текста] – 98.2 %*<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2018.34.07>

**МОДЕЛІ РЕФЛЕКТИВІЗАЦІЇ КОНТАМІНОВАНОЇ ВОЛІТИВНОСТІ У
 ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ (НА МАТЕРІАЛІ ВИСЛОВЛЕНЬ-
 КВЕСТИВІВ ІСПАНСЬКОЮ МОВОЮ)**

*Елеонора Володимирівна Шевкун (м. Київ, Україна)**frphil@gmail.com*

кандидат філологічних наук, доцент кафедри романської філології

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

(Міністерство освіти і науки України)

01601, м. Київ, бульвар Тараса Шевченка, 14

Стаття пропонує новий підхід щодо виокремлення складників моделі рефлексивізації контамінованої волітивності (КВ) за посередництвом уточнення цього поняття та його диференціації як специфічного непрототипного інтенціонального стану. Рефлексивізація контамінованої волітивності у діалогічному мовленні має характер компенсаторної епістемічної діяльності з боку суб'єкт модальної оцінки, яка походить з інстанції певної форми свідомості. Виокремлення на підставах філософських розвідок домінуючої форми свідомості – каузатора модальної оцінки – корелює з проаналізованим характером контамінації та формою мовного вираження. Було виявлено відносини ізоморфізму між непрототипною волітивністю та непрототипною модальною оцінкою шляхом виключення інших існуючих форм свідомості як не ізоморфних характеру контамінації. Непрототипна модальна оцінка КВ відображається у зсувах континууму модальних значень – можливість – об'єктивна імовірність – суб'єктивна імовірність (шанс) – заперечна можливість. На підставах аналізу корпусу мовного матеріалу та з огляду на вищезазначені аспекти дослідження, модель рефлексивізації непрототипних інтенціональних станів систематизується у наступних складових: характер контамінації волітивності («апетит» / «апраксія») – модальна оцінка – каузатор поле свідомості «фронесис» – модальне значення «суб'єктивна імовір-

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoi volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materialii vislovlenn'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] frphil@gmail.com

ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
 [Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

ність (шанс).

Ключові слова: волевияв, лакуна в епістемічній області, тити свідомості, епістемологічна сфера модальної оцінки, модальне значення суб'єктивної ймовірності (випадковості).

MODELS OF REFLECTIVISATION OF CONTAMINATED VOLITION IN
DIALOGIC INTERACTION
(ON THE BASIS OF VERBAL
STATEMENTS IN THE SPANISH LANGUAGE)

Eleonora V. Shevkun (Kyiv, Ukraine)
frphil@gmail.com

PhD (Philology), Associate Professor of Romance Philology Department,
 Taras Shevchenko National University of Kyiv
 (Ministry of Education and Science of Ukraine)
 14 Taras Shevchenko Blvd., Kyiv, Ukraine, 01601

The article deals with the problem of simulation of the model of reflectivisation of contaminated volition. The article offers a new approach towards the concept of "contaminated volition" under the criteria of differentiation of lacunae in the epistemic domain of the subject of contaminated volition and its affective states. There have been differentiated certain types of consciousness – the epistemic sphere, which acts as the authority of the modal estimation, which is the basis of the simulation of the reflection of contaminated volition. According to the analysis of the correlations between the nature of the contamination of the volition, the individual sphere of consciousness, causing the modal estimation, and the means of their speech expression, the study discusses the biases in the non-prototype modal estimation of the volition through a series of gradual transitions in the continuum of modal meanings: the possibility – objective probability – subjective probability (chance) – a negative possibility.

Key words: contaminated volition, lacuna in the epistemic domain, types of consciousness, epistemic sphere of the modal estimation, modal meaning subjective probability (chance), constituents of the model of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction.

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Моделі рефлексивізації контамінованої волітності у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квестивів іспанською мовою) (Українською) [Моделі рефлексивизации контаминированной волитивности в диалогической речи (на материале высказываний-квестивов на испанском языке)
 (На укр. яз.)

© Шевкун Е. В. [Шевкун Э. В.] frphil@gmail.com

МОДЕЛИ РЕФЛЕКТИВИЗАЦИИ КОНТАМИНИРОВАННОЙ
ВОЛИТИВНОСТИ В ДИАЛОГИЧЕСКОЙ РЕЧИ (НА МАТЕРИАЛЕ
ВЫСКАЗЫВАНИЙ-КВЕСТИВОВ НА ИСПАНСКОМ ЯЗЫКЕ)*Элеонора Владимировна Шевкун (г. Киев, Украина)**frphil@gmail.com*

кандидат филологических наук, доцент кафедры романской филологии

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

(Министерство образования и науки Украины)

01601, г. Киев, бульвар Тараса Шевченко, 14

Статья предлагает новый подход к выделению составляющих модели рефлексивизации контаминированной волитивности (КВ) посредством уточнения этого понятия и его дифференциации как специфического непрототипного интенциональных состояния.

Ключевые слова: волеизъявление, лакуна в Эпистемична области, типы сознания, эпистемологическая сфера модальной оценки, модальное значение субъективной вероятности (случайности).

Постановка проблеми. Подолання конфлікту «Патосу та Логосу» – надміру некерованих афектів – на засадах раціональності має на меті унормувати людську поведінку на засадах етичного принципу відповідальності, адже за Аристотелем «суб’єкт є принципом своїх дій, автором своїх вчинків, які відбуваються у зовнішньому світі» [2, с. 486]. Гармонізація аксіологічного дисонансу між учасниками комунікативної мовленнєвої взаємодії на засадах усвідомлення (рефлексивізації) та підконтрольності волевияву створює підґрунтя для ефективної комунікації стосовно «життєвих справ», а у людських стосунках окреслює коло осіб, з якими можна «мати справи». Запропоноване дослідження моделей рефлексивізації контамінованої волитивности ми вважаємо актуальним на підставах його значущості для вибудови соціальної комунікації на засадах солідарності та кооперації, приймаючи до уваги значну складність та семантичну суперечливість форм мовного виразу – модальних висловлень-квестивів як складових моделі рефлексивізації контамінованого волевияву.

Новизна дослідження полягає у залученні окремих положень філософських розвідок сучасної та класичної доби задля визначення параметрів моделей рефлексивізації контамінованої волитивности шляхом диференціації специфічних форм свідомості – інстанції модальної оцінки. Була здійснена спроба синтезувати положення

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoi volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materiali visloven'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] frphil@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

філософської думки з головними положеннями інтегративної теорії модальності, психолінгвістики і когнітивної лінгвістики. **Об'єкт** дослідження: складові моделі рефлексивізації контамінованої волітвності, опосередковані специфічною епістемічною сферою модальної оцінки **Предмет** дослідження: кореляція модусів прототипної – непрототипної волітвності та прототипної–непрототипної модальної оцінки. Модальні висловлення-квестиви у епістемічному модусі у їх співвідношенні з певними точками континууму модальних значень. **Мета** дослідження: уточнити поняття «контамінована волітвність» за критерієм диференціації лакун свідомості / епістемічній сфері суб'єкт контамінованого волевияву; диференціювати окремі типи свідомості – епістемічної сфери – каузатора модальної оцінки, покладеної в основу моделювання рефлексивізації контамінованої волітвності; проаналізувати кореляції між характером контамінації волітвності та окремими сферами свідомості, що каузують модальну оцінку; дослідити зсуви у прототипній модальній оцінці волітвності через низку градуальних переходів у континуумі модальних значень: можливість – заперечна можливість – об'єктивна імовірність – суб'єктивна імовірність (шанс) та їх кореляції з формами мовного вираження. **Матеріал дослідження**: відібраний корпус зразків діалогової інтеракції побутово-розмовного жанру мовлення (60 од.), складники моделі якої становлять кореляцію «модальне висловлення у модусі волітвності (ініціальна репліка) – модальне висловлення у епістемічному модусі в питальній формі (репліка-реагування)

Основний зміст. Задля зручності викладення проблематики нашого дослідження, окреслимо параметри моделі проаналізованих зразків діалогічної інтеракції (ДІ), у яких функціонують модальні висловлення-квестиви (МВК), приймаючи до уваги, що «діалогічна форма мовлення виступає як ситуаційно зумовлене спілкування двох комунікантів ролі яких інверсуються: мовець стає адресатом, а адресат перетворюється на мовця за умови визнання учасниками спілкування спільної мети й напрямку комунікації [8, с. 128]. 1. Ініціальна репліка: відправник – висловлення у оповідній / екскламативній формі у модусі контамінованої волітвності (КВ). 2. Репліка реагування: отримувач повідомлення – суб'єкт модальної оцінки- продукує модальне висловлення-квестив у епістемічному модусі, який перебирає на себе функцію рефлексивізації контамінованого волевияву.

Намітимо загальну вісь нашого аналізу: 1) за основу ми приймаємо положен-

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Моделі рефлексивізації контамінованої волітвності у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квестивів іспанською мовою) (Українською) [Моделі рефлексивізації контамінованої волітвності в диалогической речи (на материале высказываний-квестивов на испанском языке)
(На укр. яз.)

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVYSTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

ня, що «будь яке висловлювання мовця, що виражає епістемічні стани (знання, точка зору, впевненість, сумнів, невпевненість) є пов'язаними з іншими інтенціональними станами (бажанням, наміром, воле виявом), навіть якщо вони не знаходять експліцитного вираження [6, с. 382]; 2) втрата суб'єктом контамінованого волевияву певних дискретних ланок контролю з боку свідомості призводить до виникнення лагун, які фіксують *специфіку* контамінації волітливості – певний характер привативного стану епістемічної діяльності першого мовця; 3) інстанція каузації модальної оцінки – окремі форми свідомості – (адже їх існує декілька) мають бути ізоморфними специфічним привативним станам свідомості суб'єкт КВ; 4) припускаємо систему зсувів між членами відношення: прототипна волітливність – епістемічна сфера модальної оцінки – прототипна модальна оцінка та непрототипна КВ – ізоморфна типу контамінації інстанція модальної оцінки – непрототипна модальна оцінка. Каузує відповідні зсуви у континуумі модальних значень та корелює з формою мовного вираження; 5) рефлексивізація КВ розуміється як компенсаторна епістемічна діяльність суб'єкт модальної оцінки, яка віддзеркалює лагуни у епістемічної діяльності суб'єкт КВ. У комунікативній діалоговій взаємодії відбувається підлаштування комунікантів шляхом пошуку системних зв'язків між різними складниками ментальної сфери суб'єкт модальної оцінки та суб'єкт бажання / воління. Стратегічна спрямованість – подолання суперечності бажання–воління аксіологічній епістемічній аксіологічній сфері (етичний вимір мовлення).

Вихідною ланкою нашого дослідження є з'ясування філософського поняття «воля», яке дає змогу доповнити і диференціювати певні ознаки поняття «прототипна волітливність», прийнятого в сучасній лінгвістиці. Появі сучасного «завершеного» поняття «воля» «як здатності на самовизначення, що не є а ні емоцією а ні рацією» [4, с. 274] передував довгий етап філософських роздумів. Так, у класичну епоху це поняття охоплювало такі ознаки: 1) воля як інтелектуальне, *раціональне прагнення* «є вираз дієвця, здатного до практичного міркування» [4, с. 275]. Мовець формулює свої наміри та розмірковує, залучаючись до епістемічної діяльності, щодо способів та засобів їх здійснення. 2) воля як розумове міркування, раціональний розрахунок / прорахунок, спрямований на задоволення бажання [4, с. 275]. Формами вольової думки виступають «волевияв – рішення – намір», який передує дії (певному проекту), виступає підконтрольним суб'єкту і стосується контрольованих ситуацій. Проекція положень філософської рефлексії класичної доби у площину загальної теорії модальності практично збі-

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoi volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materialii vislovlenn'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] fphil@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

гається з поняттям модусу прототипної волітливості як «волевияву – рішення – наміру», опосередковані рефлексією (свідомістю) та підконтрольного суб'єкту. «Модус прототипної волітливості характеризується кореляцією між денотативною та інтенціональною складовою дії, тобто між наміром суб'єкт й результатом його реалізації [1, с. 259], а параметри кореферентної ситуації мають ознаку контрольованості, очікуваності і прогнозованості. Інтерполяція поняття «воля» класичної доби дозволяє нам диференціювати характер аксіологічної епістемічної сфери – свідомості суб'єкт модальної оцінки у його кореляції з контамінованою волітливістю та прогнозувати встановлення відносин ізоморфізму між ними.

Просуваючись за віссю нашого дослідження, ми погоджуємось з тим, що «модус контамінованої волітливості – це недостатній епістемічний стан мовця, брак епістемічної діяльності, пов'язаної з реконструкцією прогнозуванням дій / перебігу подій» [5, с. 188]. Проте, зазначимо, що «не передбачення наслідків воління» не можливо вважати єдиним привативним станом свідомості суб'єкт КВ. Таке припущення потребує деталізації дослідження контамінованої волітливості із застосуванням більш широкої термінологічної сітки.

З метою окреслення характеру виникаючих лакун у свідомості суб'єкт КВ та їх більш докладної специфікації, залучимо до нашого аналізу окремі дані філософських розвідок, зазначивши наступне. 1) КВ за параметром *невмотивованості* – це «апетит», «природне бажання» «невмотивоване прагнення (non – motivated appetit) [4, с. 274]. Будучи невмотивованим вольовою думкою, здатною передбачати наслідки воління, природне бажання утворює потяг та походить від афектованих психологічних станів (емоційна складова: стан збурення). На відміну від прототипної моделі воління вони спрямовані на *об'єкт бажання*, на отримання задоволення, утворюючи епістемічну лауну у ланці «раціонально визначена мета («наслідок проекту») підміняючи її «об'єктом бажання». Водночас такий привативний епістемічний стан свідомості суб'єкт КВ пов'язаний з відсутністю рефлексії, яка *має дати згоду суб'єктові на враження*» [4, с. 275], тобто рефлексія підмінюється потягом або порухом до дії. КВ «апетит – природне бажання» розуміється нами як привативний епістемічний стан мовця, якому бракує усвідомлення щодо об'єкту бажання, адже бажати можна й неможливого. Тому, ймовірно, модальній оцінці може підлягати саме «об'єкт бажання», а не мета проекту, утворюючи аксіологічний фокус оцінки. Напр. ¡Ah, que lindura! Yo me enamore' de Carmen como si fuera la primera vez. (1) Me caso ¡ y

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Моделі рефлексивізації контамінованої волітливості у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квестивів іспанською мовою) (Українською) [Моделі рефлексивізації контамінованої волітливості в діалогічній мові (на матеріалі высказываний-квестивов на испанском языке)
(На укр. яз.)

© Шевкун Е. В. [Шевкун Э. В.] frphil@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVYSTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

basta! (2) (порівняння до дії). Отже, віддалення від прототипної моделі волітливості відбувається через контамінацію ланки свідомості «намір» / природне бажання – «рішення» / поштовх, тоді як епістемічна діяльність суб'єкт модальної оцінки має компенсувати саме таку лакуну у свідомості суб'єкт КВ.

2) КВ за параметром *неконтрольованості*. Це – нетривке воління – поштовх. На відміну від раціонального прагнення неконтрольоване воління негайно утворює поштовх до дії, не пов'язаної з раціональним прорахунком щодо її наслідків. Це «неврівноваженість» – апраксія (нестриманість), яка пов'язана зі слабкістю волі у її розумінні в класичну добу [4, с. 274]. Напр. *A mi', la verdad sea dicha, no es que me preocupase mucho lo ocurrido con Teo. Lo mandare' a frei'r esparragos cuando me llame'.* – ¿Y tu' crees que e'l te lo perdonara'?. Суб'єкт контамінованого воління не здатен вираховувати систему можливостей задля передбачення наслідків ситуації. Привативний епістемічний стан у свідомості суб'єкт КВ позначений відсутністю ланки «рішення» як свідомого підконтрольного інтенціонального стану, яке підмінюється «пошвхом», та ланки «намір», у якій виникає лакуна «брак передбачення наслідків», що характеризується зсувом між денотативною та інтенціональною складовою дії – неконтрольованим поштовхом / не передбаченням наслідків. Аксиологічним фокусом модального оцінювання виступає зпрогнозована вербально та змодельована суб'єктом модальної оцінки ситуація, якій бракує прорахунку наслідків нетривкого воління. Отже, підсумуємо та визначимо характер зсувів моделей прототипної волітливості у напрямку до непрототипної КВ 1) прототипна волітливність спрямована на раціонально визначені результати проекту (мета), у той час як КВ – на об'єкт бажання, задоволення природнього бажання; 2) ігнорується ланка прорахунку засобів досягнення поставленої мети; 3) параметри кореферентної ситуації мають ознаку не контрольованості волевиявляву (апраксія) та неочікуваності (апетит), або загальної непрогнозованості, оскільки КВ нездатна до прорахунку наслідків, що призводить до суб'єктивно каузованих неконтрольованих кореферентних ситуацій, в які з певною мірою імовірності має «попадати» суб'єкт КВ.

Проаналізувавши поняття «воля» класичної доби, ми зазначали, що модель прототипної волітливості практично співпадає з певним типом свідомості – каузатора модальної оцінки. Просуваючись далі у цьому напрямку та маючи на меті диференціювати окремі форми свідомості – типи епістемічної сфери модальної оцінки, які компенсують привативні стани у свідомості суб'єкт КВ, залучимо до нашого

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoi volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materiali vislovlenn'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] frphil@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

дослідження наступні засадничі поняття етики та праксису: 1) практична мудрість – «фронесис» (ФР) (грецьк. «фронесис» – розсудливість, пруденційність, завбачливість, передбачливість); 2) «здоровий глузд» («коммон сенс»); 3) «етична свідомість»; 4) «коммон сенс» як загальне чуття. У подальших дослідженнях можливо встановити відносини ізоморфізму між специфічними формами контамінації волітвності або інших привативних епістемічних станів та вище зазначених форм свідомості, приймаючи до уваги особливості засобів мовного вираження, характеру модальної оцінки та модальних значень.

Як продемонструвало наше дослідження, практична мудрість – ФР як окремий тип практичної свідомості – відтворює найбільшою мірою та наближається до прототипної волітвності (вольових інтелектуальних та раціональних станів). Водночас саме вона залучається як домінуюча сфера каузації модальної оцінки щодо зазначених типів КВ та покладена в основу моделей її рефлексивізації. Визначена інстанція корелює з певними типом контамінації волевияву, утворюючи відношення «лакуна свідомості – компенсаторна епістемічна діяльність – мовленнєва діяльність», втілюючись у певних точках континууму модальних значень.

Оскільки вище ми диференціювали два типи модусу КВ (природне бажання / апетит та апраксія – відсутність волі), ми вважаємо за необхідне проаналізувати саме таку кореляцію, виходячи з специфіки мовної репрезентації МКВ як складного словового утворення з суперечливою формою. 1) Найвищою цінністю аксіологічного поля фронесис виступає пруденційність, розсудливість (1 тип контамінації) та завбачливість / стриманість (2 тип контамінації). Інтерактивний блок ДІ окреслюється як інтеракція «непруденційного / незабачливого суб'єкт позбавленого волі» – «пруденційного суб'єкт / суб'єкт наділеного вольовим началом». 2) ФР – це певний тип розуміння (знання), який стосується позамовних ситуацій «людські речі». Вона пов'язана з суто вольовим актом (за концепцією класичної доби). Ця форма практичної свідомості покликана чинити спротив *випадковості*, каузована афектом. ФР опосередковується ментальною логічною операцією «імпутацію» – прорахунку / вирахуванням випадковостей на підставах досвіду. Або, додаючи метафору гри, – це очікування виграшу, пов'язаного з випадковістю та вирахуванням *імовірності* настання бажаного стану справ [3, с. 73].

Долучаючись до думки, що прототипною модальною оцінкою волітвності виступає можливість [5, с. 255], ми вважаємо за потрібне висловити припущення, що

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Моделі рефлексивізації контамінованої волітвності у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квестивів іспанською мовою) (Українською) [Моделі рефлексивізації контамінованої волітвності в діалогічній мові (на матеріалі висказування квестивів на іспанському мові)
(На укр. яз.)

© Шевкун Е. В. [Шевкун Э. В.] frphil@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITYVNOI LINVYSTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

таке твердження стосується симетричних відносин «прототипна волітвність – прототипна оцінка волітвності». Проте, за умов здійсненої нами диференціації характеру контамінації (непруденційність – апраксія), виокремлення домінуючої сфери каузації модальної оцінки (фронесис) та на підставах функціонального аналізу MB, прототипна модальна оцінка KB, звісно, набуває специфічних рис віддалення від прототипу, що утілюється у низці грудуальних переходів у континуумі модальних значень. Прототипна оцінка волітвності як «можливість» припускає диференціацію за шкалою «можливість-probability» (епістемічна ознака кореферентної ситуації) та як «об’єктивна ймовірність». Проте також мова може йти про «суб’єктивну ймовірність», яку Юм називав «шанс», або «ймовірність шансів» суб’єкт, у нашому випадку афектованого воління. «Про ймовірність шансів говорять тоді, коли у певній ситуації можна встановити всю систему можливостей її подальшого розвитку і *прорахувати*, що радше станеться ця майбутня ситуація, ніж інша» [3, с. 73-74]. Отже, епістемічне поле ФР чинить спротив випадковості, каузованій KB, і утілюється у модальному значенні «суб’єктивна ймовірність», «особистий шанс» щодо настання бажаної, але не прорахованої події (лакуна прорахунку), на підставах модальної оцінки шляхом «оцінювання – вирахування» «об’єкту бажання» (адже бажати можна і неможливого). Прототипною модальною оцінкою, що походить з епістемічного поля ФР можливо вважати об’єктивну, опосередковану прорахунком «можливість-probability», у той час як непрототипна волітвність зазначеного характеру контамінації підлягає непрототипній модальній оцінці та втілюється у модальному значенні «суб’єктивна ймовірність-шанс». В свою чергу, прототипна модальна оцінка контамінованої волітвності перед усім має на увазі «епістемічну ознаку ситуації, тобто «оцінку ступеню ймовірності даної ситуації з боку мовця», таким чином ситуація може бути оцінена як малоімовірна, ймовірна або високо ймовірна. Основними значеннями ірреальної ймовірності є внутрішня необхідність і можливість, що виникають *через внутрішні* якості суб’єкта [7, с. 425]. Отже, пруденційний суб’єкт модальної оцінки має здійснювати ментальну операцію «імпутацію» – вирахування можливості настання бажаного стану справ, яка слугує «забезпеченням» модальної оцінки щодо можливості виникнення бажаної ситуації за посередництвом оцінюванням «об’єкту» природного бажання. Некерований потяг суб’єкт KB зумовлює привативний епістемічний стан прорахунку можливості настання бажаної ситуації з огляду на привативний стан свідомості «цілепокладання», що підмінюється «об’єктом бажання». 3) ФР – це

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoi volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materialii visloven'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] fipphil@gmail.com

**ПРОБЛЕМИ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ ТА КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
[ПРОБЛЕМЫ СЕМАНТИКИ, ПРАГМАТИКИ И КОГНИТИВНОЙ ЛИНГВИСТИКИ]**

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Україна
[Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Украина]

<http://philology.knu.ua/node/318>

«свідомо обраний склад душі». Він полягає у дотриманні середин та закликку до цього учасника діалогової інтеракції.

Стосовно особливостей мовного вираження модального висловлення – другої репліки ДІ- зазначимо, що його вживання у питальній формі відображає саме такий «склад душі», який традиційно пов'язують з «виразним прозиранням та запитиванням» [2, с. 530]. Функціональний аналіз корпусу МВК як складного семантичного утворення продемонстрував регулярну відтворюваність в ініціалній позиції дієслів семантичного поля ментальності. Вони етимологічно споріднені з латинським терміном “*imputatio*” (від дієсл. “*putare*” – «думати, вважати, гадати», «враховувати», «оцінювати»). Водночас ці дієслова мають рахувальні конотації. Модальні висловлення – квестиви, що корелюють з певним типом контамінованого волевияву, з огляду на семантику ініціального дієслова немовби «зараховують» непруденційному суб'єкту провину (“*imputar*» – «звинувачувати», «ставити у провину»), що фактично збігається зі значення «відповідальності» [2, с. 488]. Напр. *¿Que' lindura ¡ Me enamore' de Lola como si fuera la primera vez, viejo. Me caso y basta – ¿Ah, si'?* *¿Tepiensas que esa muñeca te puede dar corte?* (Аксіологічний фокус модального висловлення «*esa muñeca*»). Або: *A mi', la verdad sea dicha, no es que me preocupase mucho sus actitudes. Lo mandere' a frei'r espa'rragos cuando me llame. – ¿Y tu' crees que e'l te lo perdonara'?* Зазначимо, що епістемічна лакуна у свідомості непруденційного – необачного суб'єкт також каузується відсутністю прорахунку щодо можливості припуститися помилки, що їм ігнорується. Спричинена афектом суб'єктивна похибка, що підлягає модальній оцінці каузований епістемічним полем ФР, залучається до рефлексії через модальне значення «суб'єктивної необхідності» (деонтична модальність), тоді як водночас модальній оцінці підлягає відсутність ланки прорахунку «особистих шансів». Отже, МВ у питальній формі як виразне прозирання виступає початком процесу рефлексивізації КВ, суб'єкт якої ігнорує можливість припуститися помилки (не прорахованість наміру), що вступає у суперечність з аксіологічною сферою фронесис, закликаючи до відповідальності (етична сторона мовлення).

Висновки. Запропоновані моделі рефлексивізації КВ як подолання у діалоговій мовленнєвої взаємодії привативних станів свідомості пов'язані з компенсаторною епістемічною діяльністю суб'єкт модальної оцінки, що походить з аксіологічного поля практичної мудрості – фронесис. Рефлексивізація та визначення параметрів її моделювання включає наступні системо утворюючі компоненти: 1) визначення

(Актуальні питання лінгвістичної семантики [Актуальные вопросы лингвистической семантики])
Моделі рефлексивізації контамінованої волітливості у діалогічному мовленні (на матеріалі висловлень-квестивів іспанською мовою) (Українською) [Моделі рефлексивізації контамінованої волітливості в діалогічній мові (на матеріалі висказуваних-квестивів на іспанському мові)
(На укр. яз.)

© Шевкун Е. В. [Шевкун Э. В.] frphil@gmail.com

**PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS
[PROBLEMY SEMANTYKY, PRAHMATYKY TA KOHNITŪVNOI LINGVISTYKY]**

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://philology.knu.ua/node/318>

характеру контамінації та приведення його у відповідність до певної форми свідомості, залученої до епістемічної діяльності суб'єкт модальної оцінки; 2) віддалення від прототипної моделі волітвності та її прототипної модальної оцінки опосередковане низкою градаульних переходів у континуумі модальних значень: можливість – заперечна можливість, об'єктивна імовірність (прототипна модальна оцінка) та суб'єктивна імовірність – іреальна імовірність – (непротипна модальна оцінка); 3) функціональний аналіз модальних висловлень-квестивів, які у регулярний спосіб слугують формами мовного вираження передбачливого прозирання та виразного запитування, корелюючи з конкретною формою свідомості – фронесис як інстанції модальної оцінки КВ.

Перспектива подальших наукових розвідок. Диференціація та визначення певних окремих форм свідомості (фронесис, здоровий глузд, етична свідомість та «коммон сенс» (загальне чуття), які потенційно виступають каузатором модальної оцінки, потребують більш докладного дослідження не тільки у їх кореляції з контамінованою волітвністю, але й у пошуку ізоморфізму відповідно до інших типів привативних епістемічних станів, враховуючи специфіку форм мовного вираження модальних висловлень у епістемічному модусі.

Література

1. Дейк ван Т. А «Вопросы прагматики текста.» *Новое в зарубежной лингвистике* 8 (1978): 259-336.
2. *Європейський словник філософії*, під кер. Б. Кассен, К. Сігова, Т. 1 (Київ, Дух і літера, 2009), 530.
3. Т. 3 (Київ, Дух і літера, 2013), 486.
4. Т. 4 (Київ, Дух і літера, 2016), 276.
5. Охріменко, В. І. «Смислова структура модальних одиниць.» Монографія (Київ, Логос, 2011), 255.
6. Павленіс, Р. І. «Понимание речи и философия языка.» *Новое в зарубежной лингвистике* 17 (1986): 382.
7. Плунгян, В. А. *Введение в грамматическую семантику* (Москва, РГГУ, 2011), 425.
8. Селіванова, О. О. Сучасна лінгвістика: Термінологічна енциклопедія (Київ, Довкілля-К 2006).

References

1. Deijk van T. A «Voprosy pragmatiki teksta.» *Novoe v zarubezhnoj lingvistike* 8 (1978): 259-336.
2. *Jevropejs'kij slovnyk filosofii'*, pid ker. B. Kassen, K. Sigova, T. 1 (Kyiv, Duh i litera, 2009), 530.
3. T. 3 (Kyiv, Duh i litera, 2013), 486.
4. T. 4 (Kyiv, Duh i litera, 2016), 276.
5. Ohrimenko, V. I. «Smyslova struktura modal'nyh odynyc'» Monografija (Kyiv, Logos, 2011), 255.
6. Pavlenis, R. I. «Ponimanie rechi i filosofija jazyka.» *Novoe v zarubezhnoj lingvistike* 17 (1986): 382.
7. Plungjan, V. A. *Vvedenie v grammaticheskaju semantiku* (Moskva, RGGU, 2011), 425.
8. Selivanova, O. O. Suchasna lingvistyka: Terminologichna encyklopedija (Kyiv, Dovkillja-K 2006).

(Current issues in linguistic semantics)

Models of reflectivisation of contaminated volition in dialogic interaction (on the basis of verbal statements in the Spanish language) (in Ukrainian) [Modeli reflektivizacii kontaminovanoj volitivnosti u dialogichnomu movlenni (na materiali visloven'-kvestiviv ispans'koju movoju)]

© Shevkun E. V. [Shevkun E. V.] frphil@gmail.com